

Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie
1818

Wydział Architektury Wnętrz

Paulina Zwolak-Nowak

Przestrzeń Człowieka. Architektura poza codziennością

streszczenie pracy doktorskiej

promotor: prof. zw. dr hab. Elżbieta Pakuła-Kwak

Kraków 2022

PRZESTRZEŃ CZŁOWIEKA. ARCHITEKTURA POZA CODZIENNOŚCIĄ

STRESZCZENIE

Tematem mojej pracy doktorskiej jest „Przestrzeń Człowieka. Architektura poza codziennością”. W pracy analizuję stronę psychologicznego i zmysłowego dialogu, który tworzy się między Nami a architekturą. Analizuję relacje człowieka z przestrzenią, wpływ doświadczeń na jej odczuwanie, zmysły a także reakcje naszego ciała i umysłu.

Współczesnej architekturze brakuje przestrzeni dla wyciszenia naszych zmysłów i emocji. Jesteśmy skazani na mikroskopijne mieszkania w zanieczyszczonych miastach, które od najmłodszych lat pozbawiają nas możliwości swobodnego odczuwania i wyrażania uczuć oraz emocji. Na kształt tych zmian wpływ ma wiele czynników, między innymi przemiany społeczne, ekonomiczne, obyczajowe i kulturowe, zmiana kształtu rodziny i funkcji mieszkania. Nastąpiło zeświecczenie funkcji mieszkaniowej, a dom staje się często miejscem samotnego odpoczynku, oglądania telewizji i zażywania snu. Tak naprawdę powstają budynki, ale bez mieszkańców. Architektura przecież, nawet – a może przede wszystkim – ta najbliższa nam, powinna być odbiciem ludzkich doświadczeń, emocji, odczuć, powinna być tłem dla toczącego się życia, ponieważ doświadczamy jej bezpośrednio i w niej się poruszamy. Moje zainteresowanie i ciekawość „innego wymiaru architektury”, narracji, transcendencji w architekturze poprowadziło mnie do stworzenia projektu przestrzeni dla Człowieka, jego zmysłów i emocji. Chciałam stworzyć przestrzeń, która będzie odpowiadać na nieuświadomione potrzeby każdego człowieka, będzie z nami w ciągłym dialogu, a nasza percepcja stanie się skupiona i dotykająca naszą duszę.

Dlatego też nieodłączną częścią mojej pracy doktorskiej jest przestrzeń zaprojektowana *Sanatorium myśli*, czyli obiekty i miejsca dla uważnych wędrowców przemierzających bezkresne Bieszczady. W ramach części projektowej pracy doktorskiej prowadziłam badania nad przestrzenią poza codziennym doświadczeniem, rodzajem przestrzeni wyjętej z życia codziennego, poza rutyną, tak aby stała się ona miejscem poświęconym człowiekowi, jego zmysłom i emocjom. Projekt przybiera formę *Sanatorium myśli* – przestrzeni na swój sposób terapeutycznej, medytacyjnej i refleksyjnej. Tworzona architektura sięga w głębsze warstwy intelektu i podświadomości, wywołując indywidualne stany emocjonalne i reakcje ciała. Myśli, słowa, idee zostają zamienione przez język architektury na formy, które nawiązują z nami dialog, pobudzając nas zmysłowo, emocjonalnie

i intelektualnie. Zaprojektowana architektura ma na celu kreowanie przestrzeni aktywizującej doświadczenie sensoryczne odbiorcy i stymulowanie jego wyobraźni. Tworzona przestrzeń jest swego rodzaju punktem na szlaku, pewnego rodzaju przystankiem, w którym człowiek może oderwać się od doczesnych spraw. Ludzie udający się na wędrowki po górskich szlakach właśnie tego szukają – oczyszczenia umysłu i wyciszenia emocji.

Podczas pracy nad projektem starałam się ukazać ukryty wymiar architektury, czyli architekturę „poza codziennością”. Zmysłowe doświadczenie zaprojektowanej przeze mnie architektury stwarza możliwość poddania się jej oddziaływaniu. Fenomeny, które pojawiają się w zaprojektowanych przestrzeniach, tj. cienie, światła, kadrowanie widoków, nakładanie się planów, zapachy, odgłosy, stanowią pewnego rodzaju znaki dla naszego umysłu. Dzięki nim dochodzi w naszym organizmie do asocjacji wspomnień, uczuć, emocji, myśli ściśle związanych z indywidualnymi doświadczeniami, przeszłością, kulturowością i wrażliwością jednostki. Podczas doświadczenia zaprojektowanych przeze mnie artefaktów w przestrzeni lasu dochodzi do mimowolnych, często nieświadomych reakcji wywołujących określone stany emocjonalne, które w wyniku tej interakcji „wypływają” nieświadomie z naszego ciała, co niekiedy staje się oczyszczające i uwalniające z ciężaru, który każdy z nas dźwiga. Obiekty w przestrzeni lasu oraz Schronisko zmieniają się wraz ze stanem pogody, porą roku, a przede wszystkim będą zmieniały się w czasie. Zaprojektowana przeze mnie architektura wtopi się w krajobraz z pełnym szacunkiem do jego struktury, nastrojów i indywidualności. Ważne w moich założeniach było to, aby w prosty i syntetyczny sposób wydobyć z niej i materiałów, których użyłam, ich najistotniejsze cechy, zestawzić je ze sobą tak, aby architektura zbudowała indywidualne stany emocjonalne i skojarzenia, a może nawet przywołała konkretne wspomnienia. Poprzez wszystkie zabiegi projektowe pragnę uchwycić inny wymiar tej samej rzeczywistości, między innymi poprzez kadrowanie widoków z ukierunkowaniem widzenia i postrzegania. Stworzona przestrzeń *Sanatorium myśli* jest miejscem, w którym każdy znajdzie przestrzeń dla siebie, swoich myśli, emocji i uczuć, zinterpretuje doświadczaną przestrzeń zgodnie ze swoją wrażliwością. Stworzyłam elementy w przestrzeni lasu, które nadają jej nową, inną jakość. Jednocześnie stwarzają one różne sytuacje, prowokują różne odczucia i reakcje u człowieka.

STRESZCZENIE

Sanatorium myśli powstało w wyniku intuicyjnych działań opartych na wrażliwości i emocjonalności, co wydaje mi się niezbędne przy projektowaniu przestrzeni dla człowieka – przestrzeni, które uwzględniają psychologię percepcji odbiorców.

plansza projektowa

11.03.2022r.
Pauline Ludobli-Nouah

